

KAREL ČAPEK: MLYŇANY

Je to tak trochu od ruky, zrovna tam, kde přestávají slovenské kopce a začíná se ta velká dunajská rovina; a na jednom z těch pěkně zaoblených kopečků je mlyňanské arboretum, unikát republiky, místo, na kterém se jednou postavil člověk a řekl, že tady od té terasy až tamhle po ten les nesmí růst žádný jiný strom ani keř nebo porost nebo dřevina než jenom ty, které neshazují listí a jsou vždycky zelené, pročež se jim také říká vždyzeleny. Ze zvláštní milosti boží a ze stejně zvláštní lidské šikovnosti se to skutečně stalo, a tak tu vyrostl park jaksi navzdory našemu podnebí, park věčně zelený s věčně zelenými duby a cedry a všeho druhu jehličnicami, s všelikými stromy japonskými a himálajskými, s euforbiemi a araukáriemi z druhé polokoule světa, se stromovím tam zdola od teplých moří i s kosodřevinou vysokých hor, což vše tu vedle sebe prospívá a věčně se zelená na důkaz, že si člověk nedá jen tak poroučet klimatem a že naše dvacetistupňové mrazy nám nemohou bránit, abychom si nezařídili i v našich poměrech vždy zelený ráj.

Nyní tedy vím, že stromoví ráje, jenž byl zajisté věčně zelený, nepozůstávalo z jabloní ani z ananasových palm ani z jiných stromů, jež ztrácejí listí, nýbrž ze zimostrázu a zimolezu, různých brslenů, lancourasů, hlošin a dříšťálů, ligustrů, mahónií, cesmín, cotoneastrů a pěnišníků, cissů a kalmií, kalín, barvínků a krušin; pan Mišák v Mlyňanech by vám toho vypočítal stokrát víc, neboť je ochoten vyjmenovat třeba šedesát druhů cesmín a já nevím kolik střemch a rododendronů. Většinou to má velmi krásné listy, tuhé jako z plechu nebo z kůže, lesklé a temně zelené, pěkně vystřihované, dokonalé jako vavřík, ostnité jako ježek a pevné jako židovská víra, syté, tvrdé a solidní, jichž nežerou housenky ani mráz; takový list mahónie je klasické dílo, list některých ilexů je tak skvělý jako květ; ale odborník vás táhne k nějakému vytáhlému keříku, na kterém zhola nic zvláštního nevidíte, a vykládá, to že je ten nejkrásnější exemplář z celého arboreta, za kterým prý jezdí botanikové já nevím odkud. Ať dělají botanikové, co jim je libo; co mne se týče, přilnul jsem spíše k bodlinatým cesmínám a mahóniím jako osel oškubávající bodláky; neboť mám rád všechny bodláky, trní i trnky, jakož i kaktusy a nopály a všechno, co se nedá a brání se, aby nebylo sežráno. Musíš být tvrdý a branný, abys nebyl sežrán. Musíš být velmi vzdorný, abys byl věčně zelený. Velmi četná jsou tajemství přírody; nejsi s nimi nikdy hotov.

Jen uvaž, co se dá u nás všechno dělat; tato půda pořád ještě čeká na lidi, kteří ji přinutí vydat nebývalé věci. Tenhle unikátní věčně zelený park je dílo třiceti let; a kdybychom se do toho pořádně pustili, mohli bychom za třicet let vypěstit ještě mnoho jiného; jenom je třeba moudrých zahradníků. Nemysli si pořád, že u nás poměry nepřipouštějí to a ono; velmi mnoho se dá zařídit, budeme-li se o to pokoušet trpělivě a odborně. Takové Mlyňany, to není jen pěkný park; je to i pěkný příklad, který říká, že na této naší trochu drsné zemi jsou větší možnosti, než jsme zvyklí předpokládat. Takový vzácný keř u nás docela dobře vydrží; musí se jenom hledět, aby to do něj mrazivě nefoukalo nebo aby jej nespálilo slunce, - ničeho není třeba než péče. A než rozumu. A pak půjde téměř všechno. Pak nám vyrostou třeba i vždy zelené palmy vítězství.

Lidové noviny, 34, 19.8.1926, č. 416, s. 1.